

Lars Erik Larsson:

Sörmländska spelmän

En bok som aldrig blev tryckt.

Successivt utökad och illustrerad.

[Läs efterskriften!](#)

Klicka på namn i listan så kommer du till resp. person:

Vi välkomnar ändringar, tillägg och foton!

OLOFSBERGEN se ERIKSSON CARL ERIK	3
OLSDOTTER CARIN HELENA (CAJSA LENA) sång	3
OLSDOTTER EVA HELENA sång	3
OLSSON ANDERS fiol	4
OLSSON ANDERS fiol	4
OLSSON ANDERS klarinett, sång	4
OLSSON ANDERS GUSTAF fiol	4
OLSSON ANDERS GUSTAF fiol	4
OLSSON ERIK ALFRED fiol.....	5
OLSSON ERNST VIKTOR SÖREN fiol.....	6
OLSSON GUNNAR fiol	7
OLSSON INGRA PER fiol	7
OLSSON CARL AUGUST, "MÅLAR-OLLE" fiol	7
OLSSON KARL ERIK fiol	8
OLSSON CARL ERIC fiol.....	8
OLSSON KARL GUSTAF, "SKOGSTORPARN" fiol.....	8
OLSSON KARL JOHAN fiol	10
OLSSON KARL OLOF fiol	10
OLSSON KLAS fiol	10
OLSSON LARS JOHAN fiol	10
OLSSON OLOF fiol	11
OLSSON OLOF AXEL fiol	11
OLSSON PER fiol	12
OLSSON PETTER fiol.....	13
OLSSON PETTER fiol.....	13

EFTERSKRIFT	13
-------------------	----

OLOFSBERGEN se ERIKSSON CARL ERIK

OLSDOTTER CARIN HELENA (CAJSA LENA) sång

Torparhustru från Edingburg, Blacksta s:n.

Född 18/3 1810 i Bettna s:n.

Gift 1:o med torparen Lars Gabriel Persson.

Gift 2:o med torparen Erik Larsson i Rom, Blacksta s:n.

Hennes dotter Karolina Albertina Gabrielsdotter-Lindberg var en duktig sångerska och dennes son Vilhelm Konrad var en framstående spelman.
(ULMA acc. nr. 7481)

Många av Cajsa Lena Olsdotters visor och melodier upptecknades av N. Dencker och ingår i ULMA:s samlingar acc. nr 22290:6.

OLSDOTTER EVA HELENA sång

Vissångerska från Fredriksdal, Floda s:n.

Född 15/9 1829 i Dals Hagstuga, Stora Malms s:n.

Dotter till torparen Olof Olsson och Maja Persdotter.

Död 1900.

Gift med soldaten Gustaf Fredrik Gustafsson Qvick.

Man kan anta att hon hade en del av visorna efter modern, som kom från Färnebo s:n i Värmland. Denna var enögd och mot slutet av sin levnad fattig liksom fadern, som efter ett slaganfall omkring år 1840 var att sköta sig själv. Eva Lena måste ut och tjäna sitt eget bröd blev piga i Skuggbol 1845. Efter att ha tjänat på olika gårdar sig med soldaten Qvick och bosatte sig med honom på soldattorp i Floda s:n. Qvick avfördes ur soldatrullorna den 5/5 grund av begånget snatteri, och året därpå kom Eva Lena med till Fredriksdal som backstusittare. I stor fattigdom tvingades de hennes sång gav övriga familjen en viss lisa i eländet.

De melodier och visor hon brukade sjunga, stod senare på dottern Ida Johanssons repertoar och upptecknades av C.G. En del av dem ingår i SvL Söd.

Ytterligare några ingår i Axelssons nothäfte nr I vilket förvaras i SSF:s arkiv. Hämta uppteckningarna.

Kompletterande uppgifter 2008 från Britt Johansson, Västerås:

I ert personarkiv står hon som Eva Lena Olsson, men hon var född Olsdotter den 1/5 1829 och död 1900. Hennes föräldrar var Olof Olofsson, f. 1786 i Stora Malm och död 1860 och Maja Persdotter, f. 1794 i Yngshyttan, Färnebo och död 1852 i Dals Hagstuga, Stora Malm.

Eva Lena var gift med Gustaf Fredrik Gustafsson Qvick och de fick 10 barn varav den yngsta flickan hette Ida Johansson och nr 8 i syskonskaran hette August Flodén och var min morfar. Vänligen ändra till Olsdotter i arkivet (infört) och lägg gärna till foto (tack!) på antingen bara Eva Lena eller båda makarna Gustafsson Qvick.

Soldaten Qvick avfördes visserligen från de militära rullorna för snatteri men blev hjälte när han egenhändigt klättrade upp i kyrktornet på Floda kyrka och satte dit den förgyllda tuppen högst upp anno 1888.

Gustaf Fredrik Gustafsson Qvick och Eva Lena f. Olsdotter
Foto från Britt Johansson, Västerås 2008-11-25

och svag oförmögen och hon gifte hon Göttersta 1860 på sin familj leva, men

yngsta Axelsson.

OLSSON ANDERS fiol

Bonde från Hamra, Ärla s:n.

Född 8/4 1797 i Kolsta, Fors s:n.

Son till bonden Olof Andersson och Catharina Nilsdotter.

Gift med Brita Lotta Olsdotter.

Dottern Maja Sofia var gift med spelmannen Erik Jonsson, och deras son Johan Alfred Eriksson var en framstående fiolspelman.

OLSSON ANDERS fiol

Bonde från Brokulla, Bälinge s:n.

Född 1800 i Frustuna s:n.

Gift med Brita Stina Sandström.

Dottersonen Gustaf Alfred Andersson var en mycket framstående fiolspelman och dottern Stina var en omtyckt och uppskattad sångerska, vars repertoar bestod av gamla låtar och visor. (ULMA acc. nr. 7481)

OLSSON ANDERS klarinett, sång

Torpare från Hagdala, Hölö s:n.

Född 29/8 1812 i Åtorp, Hölö s:n.

Son till torparen Olof Ersson och Beata M. Andersdotter.

Död 1880.

Gift med Sara Greta Andersdotter.

Dottersonen Erik Ludvig Ljunggren var en duktig fiolspelman. Och dennes moder Maria Sofia var en skicklig folksångerska. Flera låtar efter Anders Olsson finns upptecknade av N. Dencker och ingår i ULMA:s samlingar acc. nr. 7481.

OLSSON ANDERS GUSTAF fiol

Lantbrukare från Örsta, Lids s:n.

Född 25/2 1826 i Torp, Lids s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Greta Olsdotter.

Död 3/3 1869.

Gift med Ulrica Sofia Persdotter.

Han spelade ofta tillsammans med brodern Carl Eric Olsson. (ULMA acc. nr. 7922:3)

OLSSON ANDERS GUSTAF fiol

Bonde från Åttersta, Björnlunda s:n.

Född 30/11 1836 i Norrby, Björnlunda s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Maria Christina Ersdotter.

Död 1882.

Gift med Anna Christina Andersdotter.

Han lärde sig spela fiol då han tjänade dräng hos spelmannen Lars Petter Andersson i Viby, Björnlunda. Denne var hans lärare i början.

Sedermere, då Olsson betraktades som en fullfjädrad spelman, blev han ofta anlitad att spela på danstillställningar i hemorten, och han spelade då ofta med en skicklig fiolspelare vid namn Karl Johan Andersson från Johannesborg, Björnlunda s:n.

Olssons son Johan Evald Andersson var också en duktig spelman.
(ULMA acc. nr. 7481)

OLSSON ERIK ALFRED fiol

Lagerbiträde från Klosters förs. Eskilstuna.

Född 11/7 1874 i Karlemo, Ärla s:n.

Son till brukaren Olof Olsson och Anna Charlotta Andersdotter.

Gift med Anna Katarina Lundstedt.

Han lärde sig spela av Karl Andersson från Löten i Ärla s:n, även kallad Löt-Kalle.

Sonen Gunnar Olsson är också en duktig fiolspelman.

OLSSON ERNST VIKTOR SÖREN fiol

Förrådsförmän från Strängnäs.

Född 25/4 1941 i Römyran, Sunne s:n, Jämtland.

Son till spelmannen och bonden Olof Olsson och Gunborg Wik.

Gift 1:o med Aina Simonsson.

Gift 2:o med Ingrid Eriksson.

Sören Olsson är SSF:s nuvarande ordf. och berättar om sig själv:

”Jag lärde mig spela fiol och låtar av min far. Läraren i den s.k. storskolan, kantor Olle Samuelsson påverkade mig musikaliskt på så sätt att jag fick ledigt en timma i veckan för att spela för musikkonsulenten John Persson från Oviken. Det kostade min far och mor 60 kr. pr. termin.

Från 7:e klass fick jag en ny musikkonsulent, men ingen av dessa konsulenter var intresserad av spelmannsmusik.

Jag bad ofta om att få spela sådan musik på lektionerna,

men svaret blev alltid: Nej. Däremot hade kantor Salomonsson ingenting emot att jag spelade min pappas låtar. Kantorn var för övrigt mycket musikalisk och komponerade egna melodier, även i folkton.

Under de här åren lärde jag och min bror en hel del låtar efter far. Och han var synnerligen noga med att jag skulle lära mig sekundera eller cheffonjera, som han brukade säga. Min bror och jag var aldrig påverkade av någon annan spelman än far. Ja, vi blev verkligen påverkade av hans musik och vi spelade i stort sett bara låtar vi lärt av honom. Han ansågs vara en mycket duktig dansmusiker.

Jag gifte mig med Kaxås-flickan Aina Simonsson och vi flyttade 1963 till Malmköping. Där träffade jag Bror Andersson, Bertil Sjöberg och Ingvar Andersson. Detta skulle förändra hela min musikaliska tillvaro. Så småningom blev vi Malmbygdens spelmannslag, och på många ställen i Sverige blev vi kända. Vi gick mest in för att spela den sörmländska spelmannsmusiken. Bror och Ingvar spelade alltid första fioler, Bertil andra, och det var han alldeles otrolig på. Jag kan inte förstå var han fick allt ifrån. Gustaf Wetter kallade honom för ”Sveriges bästa bakblåsare”. För min egen del blev det mest sekundering.

På 60-talet spelade vi mycket i Västmanland. Vi blev bjudna på det ena storkalasets efter det andra. En natt när vi åkte från en tillställning där borta, Bror och Bertil satt i baksätet och Ingvar körde, sa Ingvar:

– Vi borde bjuda igen nån gång.

Det var vi alla överens om, och det slog mig att vi faktiskt har Sparreholms hembygdsgård med gammal parstuga och en riktig dansloge. Där kunde vi ordna något.

Resultatet av detta nattliga resonemang blev Sparreholmsträffen, som anordnades för första gången den första lördagen i september 1969. Och denna träff återkommer samma lördag i september varje år.

Vi hade en målsättning med dessa träffar. Vi ville sammanföra musik och dans i deras rätta och ursprungliga funktion. Vi ville ha spontan dans till den musik som förekom. Musiken och dansen skulle vara genuin, ej konstruerad. Detta var något helt nytt, och samtalet under resan hem från Västmanland den natten bar verkligen frukt. Vi har åter en fungerande genuin dans till traditionell musik, och Sparreholmsträffen har blivit populärare för vart år. Besökare kommer från både när och fjärran.

Tillsammans med min nuvarande hustru Ingrid bildade jag 1973 Malmbygdens folkdanslag, som skulle bli vida känt i Sörmland, och vi dansade endast genuina sörmlandsdanser. Jag var ordf. i folkdanslaget 1973-78 och efterträddes av Bernt Olsson.

1975 var vi värdar vid SSF:s femtioårsstämma och anordnade då vår första Gubbstötstävling. Gubbstöt kallades det då man dansade hambopolkett på vissa håll här i Sörmland. Denna danstradition hade i stort sett varit helt bortglömd, men vi fann några pensionärer som kunde dansen som vi ville ta upp på nytt. Den underfundiga idén med VM i Gubbstöt förverkligades vid denna spelmannsstämma i Malmköping, och sedan 1975 har det vuxit till en succéartad tillställning och resultatet har blivit att hambopolketten som musik och dans är vedertagen igen. Och Malmköping finns kvar på kartan fast regementet flyttats. Denna dag arbetar vi tillsammans med kyrkan, och i sockenhelgedomen firas högmässa i folkton och därefter ordnas folkmusikprogram med låtar framförda av landskapets bästa spelmän. Kyrkan brukar vara fullsatt till sista plats och många måste vända framför portarna.

1976 fick jag förtroendet att bli ordf. i SSF, men tvingades på grund av sjukdom avgå 1977. Under tiden fram till 1980 var jag med och spelade, ledde spelmansstämmor och träffar, var musikinstruktör åt SSF på deras musikkurser, men åren 1980-81 var jag helt utslagen av min sjukdom. Som genom ett under är jag sedan 1982 helt återställd. Jag valdes 1984 till SSF:s ordf.”

(Brev från Sören Olsson till förf. 1984)

År 1984 erhöll Sören Olsson SSF:s guldmedalj för sina utmärkta insatser till folkmusikens fromma i sitt landskap.

OLSSON GUNNAR fiol

Spelman från Eskilstuna.

Född 23/11 1902 i Klosters förs., Eskilstuna.

Son till spelmannen och lagerbiträdet Erik Alfred Olsson och Anna Katarina Lundstedt.

Han började spela fiol vid tolv års ålder. Notkunnig och har själv komponerat en del melodier. Några av hans låtar härstamma från fadern. Av äldre danser, som sedan gammalt brukats i Ärla s:n nämner Olsson Björndansen och Schultza. Enligt den beskrivning han lämnat, utfördes Björndansen på följande sätt:

– Under vilopaus i den vanliga dansen brukade förr tvenne starka karlar utföra den s k björndansen, som tillgick så, att de lade sig framstupa på golvet, på händer och fötter, med huvudena mot varandra och kroppen rak spänd, samt i takt efter musiken på samma gång lyfte sig från golvet och varje gång flyttade fötterna åt sidan, så att dansen gick i cirkel. Inga andra än riktigt starka personer kunde utföra stycket, men kunde somliga efter trägen övning samtidigt som de lyfte sig från golvet slå ihop handflatorna utan att falla på näsan. Både händer och fötter måste på samma gång lyftas så att vare sig handflatorna eller tåspetsarna under ett ögonblick vidrörde golvet.

Texten till första strofen lyder:

Bromsa byggde getingabo surr, surr, surr, surr.

Schultza dansades allmänt i Gillberga för omkring hundra år sedan. Den infördes till Ärla för femtio år sedan av en kvinna, som då inflyttade från Gillberga, och den beskrevs på följande sätt:

– Tvenne dansande fatta varandras händer i kors och med utsträckta armar dra de dem varannan gång åt sig och samtidigt dansa i takt en härför lämpad valsmelodi.

(Andersson Olof, Sörmländska låtar)

OLSSON INGRA PER fiol

Slaktare från Ättersta, Österåkers s:n.

Född 25/11 1864 i Vestorp, Österåkers s:n.

Son till hemmansägaren Olof Nilsson och Anna Ersdotter.

Gift med Anna Persdotter.

Död 1925.

(Andersson Olof, Sörmländska låtar)

OLSSON CARL AUGUST, "MÅLAR-OLLE" fiol

Målare från Nordstjärnan, Lids s:n.

Född 22/11 1858 i Torp, Lids s:n.

Son till spelmannen och snickaren Carl Eric Olsson och Christina Charlotta Ersdotter.

Gift med Matilda Sofia Lind.

Han kunde ej noter. Melodier efter honom upptecknades för ULMA:s räkning av N. Dencker.

En farbroder till honom, Gustaf Olsson, var också fiolspelman och brodern Arvid var musiker vid Södermanlands regemente.

På ett bröllop i Haga, Ripsa s:n hade han spelat tillsammans med sin far i tre dagar.

– Vi fick 30 kronor tillhopa.

De danser Olsson minns från barndomen var polska och vals (mest), vidare hamburska och polkett.
(ULMA acc. nr. 7922:3)

Han hade flera av Blinda Kalles i Stigtomta låtar på sin repertoar. En polska som han ofta brukade spela finns upptecknad av G Wetter och ingår i dennes samling Sörmländska låtar som nr 236.

Musikdirektör Per Lundgren berättade i sin uppsats Min barndoms Lid (1888-1904) publicerad i Sörmlandsbygden 1966 om målaren Olsson, som fadern anlitade för att stämma sin flygel en gång, då den annars så skicklige pianostämmaren, klockare Nyberg i Ludgo var förhindrad.

– Olsson började stämma så fint med rena kvinter och oktaver. Han kunde rimligtvis inte känna till tangentinstrumentens tempererade stämning, d v s att alla kvinter måste göras något för små, alla kvarter något för stora, om instrumentet skulle bli spelbart i alla tonarter.

Nå, det där hade jag inte heller någon aning om vid denna tid, men visst hade det varit roligt att få vara med och bevittna målare Olssons bekymmer, innan han förtvivlad gav upp. Nu lät det vid min hemkomst som om flygeln hade gripits av ett stilla vansinne. Stråke och pensel var tydligen de instrument som Olsson behärskade betydligt bättre...”

OLSSON KARL ERIK fiol

Bonde och nämndeman från Tuna, Ytterselö s:n.

Född 7/11 1821 i Salby torp, Toresunds s:n.

Son till torparen Olof Ersson och Eva K. Pehrsson.

Gift med Christina Carlsdotter.

Han spelade tillsammans med klockarna Björkström i Överselö och Lundin i Ytterselö på bröllop och danser ”runt halva Sörmland och Uppland”.
(Andersson Olof, Sörmländska låtar)

OLSSON CARL ERIC fiol

Snickare från Torp, Lids s:n.

Född 20/6 1830 i Torp, Lids s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Greta Olsdotter.

Död 1914 i Stigtomta.

Gift med Christina Charlotta Ersdotter.

Han spelade ofta tillsammans med sonen Carl August Olsson. Även brodern Gustaf Olsson var spelman. Carl Eric Olsson lärde sig spela av Spel-Lasse från Pettersborg i Lid.
(ULMA acc. nr. 7922:3)

OLSSON KARL GUSTAF, ”SKOGSTORPARN” fiol

Torpare och byggnadssnickare från Skogstorpstugan, Julita s:n.

Född 16/2 1885 i Skogstorpstugan, Julita s:n.

Son till skomakaren Olof Olsson och Maria Gustava Persdotter.

Gift med Olga Charlotta Karlsson.

Millerste-Kal komponerade en menuett, Tempeluddens hemlighet, som ingår i hans samlade anteckningar sid. 334, men som saknas i de kopior av anteckningar som förvaras i SSF:s arkiv. Millerste-Kal skrev menuetten och gav den till en spelkamrat åren 1905-06, Karl Gustaf Olsson, och i anslutning till upptecknandet av musikstycket skrev Kal några minnen av sin spelmansvän:

”Denna menuett, 2 repriser (en senare repris tillagd och återfinns i kopiorna av anteckningarna på sid. 337, förf. anm.) har jag år 1924 avskrivit åt min spelkompis åren 1905-06, då jag ännu vistades uti föräldrahemmet i Österåker, nämligen åt min gode spelkamrat torparen, byggnadssnickaren, skomakaren m m men framför allt den klämmige bygdespelmannen Karl Gustaf Olsson i Skogstörpstugan, Julita s:n, Södermanland.

Jag träffade honom första gången av en tillfällighet, då jag en vacker sommarkväll år 1905 besökte dansbanan vid Julita gård. Dåvarande löjtnanten, godsägaren Arthur Bäckström låter nämligen några mera betydelsefulla helgdagsaftnar, midsommarafton m m godsets och omnejdens ungdomar roa sig med dans på en för tillfällena anbringad dansbana i den vackra parken nära sjön Öljaren.

Denna

sommarkväll år 1905 var Karl Gustaf Olsson spelman där tillsammans med en annan fiolist. Jag gick under en paus fram till spelmännen och kom så att spela några danser tillsammans med K.G. Olsson medan den andre spelmannen dansade.

K.G. Olsson och jag kom bra överens med fiolerna och spelade sedan tillsammans mycket på danserna i trakten, och jag lärde då K.G. Olsson de första grunderna för noterna, och har han utvecklat sig till en säker notkännare under årens lopp, och anser jag honom numera för Julitabygdens bästa dansmusiker å fiol.

Då jag i början av 1907 bosatte mig i Katrineholm, träffades vi sällan, men spelade dock ett par gånger tillsammans i Katrineholm hos hans broder Edvard Olsson (min exerciskamrat år 1902). Sen träffades vi ej förrän år 1924, då han besökte Stockholm. Han hade sin fiol med sig och spelade hemma hos mig. Och jag måste beundra denne, det tunga arbetets man med de valkiga händerna. Att kunna utföra virvlande 16-delspolskor med sådan svung. Heder åt den mannen, som trots att han har att draga sig fram på ett litet torp med hustru och tio (10) barn, dock har tid att hålla sig i god form som fiolist.”

K.G. Olsson spelade många av de melodier Millerste-Kal komponerat. Med anledning av Olssons 75-årsdag skrev Katrineholms-Kuriren den 13/2 1960 bl. a. följande:

”Alldeles på gränsen till Floda ligger Skogstörpstugan i Julita. När man tar sig fram på den slingrande stigen hörs, när man kommer i närheten av den idylliska stugan, pianomusik. Här bor sedan åtskilliga år tillbaka spelmannen Gustaf Olsson. På gamla dagar har han skaffat sig piano och vid det brukar han sitta och meditera ibland. Det händer också att han tar fram sin kära gamla fela och drar en polska när lusten faller på.

Intresset för musik grundlades redan i de tidiga barnaåren. Då han var elva år tillverkade han själv en fiol av en cigarrlåda. Några strängar hade han inte utan fick i stället begagna sig av tråd. Stråken tillverkades av en käpp och torkad kåda användes i stället för harts. Inte var det direkt någon fin fiol med vacker tongivning, men han fick ta skeden i vacker hand och vara glad, att den blev som den blev.

Sin första riktiga fiol , den gick åtminstone att spela på, fick Gustaf Olsson när han började tjäna pengar själv, och den kostade hela tre riksdaler, och den nuvarande fick han vid spelmansstämman år 1932 vid Änhammar.

Under årens lopp har han hunnit vara med om många stämmor och vunnit många pris. Det vittnar hans fina prissamling om.

Vid två tillfällen har Olsson spelat i radio. Närmare bestämt var det Valborgsmässoafton 1926 och år 1928. Vid spelmansstämman år 1931 i Malmköping spelade han jämte sin då 15-årige son duett för kung Gustaf V. Även på Skansen har besökarna ett flertal gånger tillfälle att höra hans vackra låtar.”

Fadern var skomakare men ville inte att sonen skulle bli detsamma, ty inkomsterna i det yrket var mycket små. Exempelvis kunde en halvsulning inbringa endast 25 öre i arbetslön, och det var inte mycket att skryta över. Olsson höll dock inte löftet till fadern, utan han fuskade en hel del i skomakeriyrket men utan att gå i någon lära. Han höll familjen med skor på fötterna dels genom nytillverkning, dels genom reparation av gamla och trasiga. Och det kunde behövas med tanke på hans barnskara på 13 slitvargar i tider som inte var de bästa och där lönen var så knappt tilltagen som 30 öre i timman. Detta var omkring 1914. Han har även tagit emot beställningar utanför hemmet. Hustrun, som dog 1955, var även hon praktisk och sparsam. Han sydde alla kläder till familjens medlemmar.

OLSSON KARL JOHAN fiol

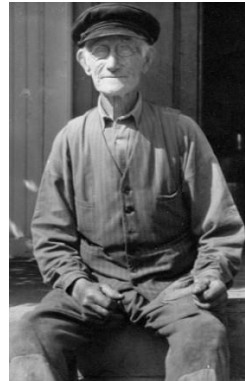
Torpare från Kvisslan, Hedensö, Näshulta s:n.

Född 13/11 1856 i Norrtorp, Näshulta s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Catharina Bengtsdotter.

Gift med Sofia Lovisa Malmström.

Flera låtar efter honom och spelkamraten Karl Gustaf Larsson
Wetters samling Sörmländska låtar.

ingår i G

OLSSON KARL OLOF fiol

Skomakare från Strömsstugan, Råby-Rekarne s:n.

Född 1/3 1848 i Blomäng, Husby Rekarne s:n.

Son till drängen Olof Fredrik Larsson och Sara Lisa Olsdotter.

Död 1936.

Gift med Lovisa Olsson.

Han lärde Karl David Karlsson att spela fiol och denne spelade ofta låtar efter Olsson.
(Andersson Olof, Sörmländska låtar)

OLSSON KLAS fiol

Vistades ofta i Östra Oxenö, Torö s:n.

Född 1850.

Han var egentligen inte Nynäskärgårdsbo, men hade till stor del sin musikverksamhet förlagd dit.
(Sörmlandslåten nr 2-3, 1972)

Han vistades alltså i Nynäshamnstrakten men var ej skriven vare sig i Ösmo, Sorunda eller Torö församlingar. Och okänt var det varifrån han kom eller var född.

OLSSON LARS JOHAN fiol

Dräng från Remröd, Stora Malms s:n.

Född 23/11 1836 i Karstorp, Stora Malms s:n.

Son till hemmensbrukaren Olof Olsson och Anna Lena Pehrsdotter.

Gift med Anna Lotta Gustafsdotter.

Låtar efter honom och Johan Ersson i Olofsberg spelades av C.F. Pettersson och finns upptecknade av Nils Dencker och dessa uppteckningar förvaras i ULMA acc. nr. 3360:1.

OLSSON OLOF fiol

Torpare från Flatsjötorp, Dunkers s:n.

Född 19/3 1781 i Stora Bronäs, Lilla Mellösa s:n.

Son till bonden Olof Svensson och Maja Nilsdotter.

Död 24/8 1856.

Gift med Lisa Cajsa Jansdotter.

Sonsonen Otto Albert Boström var en av Sörmlands mest framstående spelmän.

I Dunkers församlings husförhörlängd för år 1856 står antecknat för Olof Olsson, att han vid sin död lämnade efter sig 12 barn och över 30 barnbarn.

Han var en beryktad spelman och lärde upp många ynglingar till duktiga spelmän.

OLSSON OLOF AXEL fiol

Bonde och kyrkvärd från Segersta, Bälinge s:n.

Född 2/1 1835 i Oglöt, Bälinge s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Stina Ersdotter.

Död 30/3 1929.

Gift med Mathilda Sofia Andersdotter.

Han var även fiolbyggare. Deltog vid spelmansstämmor i Norrköping och andra ställen. Hans repertoar omfattade polskor i hastigt tempo, skänklåt och brudmarscher samt gånglåtar. Han spelade på bröllop, vid privata sammankomster och för barn och ungdom vid sin stuga.
(Ur en avskrift av en intervju med fru Olga Karlsson vid Nynäs i Bälinge den 9/7 1971. Avskriften förvarad i SSF:s arkiv i GW-stugan i

Malmköping)

Olsson var gehörspelman, men hans låtar blev aldrig upptecknade.

Han avled vid Segersta och är begravnen på Bälinge kyrkogård. Gravstenen står strax till vänster vid stora ingången till kyrkan.

Tillagda uppgifter från sonsonen Lars Svenningsson 2010-08-07:

Olof Axel Olsson 1835 - 1929

Olof Axel Olsson (kallad Olof) var tredje barnet av nio syskon - sju pojkar och två flickor.

Samtliga var födda på gården Stora Oglöt i Bälinge socken.

Sonsonen Sven-Olof Olsson (kallad Olle) hävdar att farfadern inte var född den 2/1, som framgår i födelseboken, utan på nyårsdagen den 1/1 1835, vilket även står angivet i samtliga husförhörlängder. Eftersom släkten är helt säker på att datumet skall vara den 1/1, så får man nog anse att den 2/1 är felskrivet i födelseboken. Släktens hörsägen får därför gälla även i denna dokumentation.

År 1859, när Olof är 24 år, gifter han sig med Mathilda Sofia Andersdotter (kallad Matilda) från Holmbystugan i Sättersta socken. Han och hans fru flyttar in på gården Stora Oglöt där också deras första barn, dottern Augusta Sofia, föds året därpå.

I husförhörlängden står det att gården St. Oglöt ligger i Tybble socken. Tydligt har Tybble senare kommit att ingå i Bälinge socken.

År 1860, då Olof är 25 år, flyttar han och hans familj in på gården Söder Segersta som var 1/2 mantal frälse. Därmed blev Olof s.k. frälsebonde. Arrendet för gårdar som utgjordes av mantal betalades till ägaren som ofta var en adelsman eller en annan prominent person.

På gården födde hustru Matilda ytterligare tio barn, totalt elva. Det sista barnet som blev en flicka döptes till Elvira, men kallades för "Elva" just för att hon var det elfte barnet. En rolig iakttagelse är att i flera av husförhörslängderna har prästen, förutom namnet Elvira, i marginalen även skrivit siffran 11 inom parantes.

Gården Södra Segersta finns fortfarande (år 2006) kvar att beskåda. Likaså den lada som Olof själv byggde upp. Han bodde kvar på gården i 69 år, ända fram till sin död 1929.

I sonen August Reinholds födelsebok 1875 står Olof även noterad som "nämndeman 40 år". Detta framgår också i husförhörslängden för 1876-1880. Det tyder på att sockenbefolkningen ansåg honom vara en aktad och pålitlig person att företräda dem i gällande sockenfrågor.

Olof var också spelman och trakterade fiol. År 1925, han var då ca: 90 år, sägs det att han i Norrköping spelade på en spelmansstämma tillsammans med den legendariske spelmannen Jon-Erik Öst. Detta har berättats av sonsonen Sven-Olof (Olle) Olsson. Olofs fioler finns fortfarande kvar inom släkten. Likaså hans moraklocka med urtavla signerad "Olof Axel Olsson". Fodralet är signerat och daterat så tidigt som 1807. Varför själva fodralet har detta tidiga årtal är inte klarlagt. Olof föddes ju flera år senare. Möjligen är fodralet av äldre årgång än urverket eller så är både urverk och fodral från samma årtal, men att urtavlan signerades med ägarens namn vid köptillfället.

Olof verkar ha varit en ganska speciell och inte minst försigkommen person. Bl.a. sägs han ha varit den förste person i trakten att prenumerera på Sörmlandstidningen. Han verkar också ha varit en ganska klurig man. T.ex. för att förhindra överfall av stråtrövare när han kom körande med häst och vagn längs vägarna i Bälungebygden, så hade han bundit fast spetsade gårdsgårdsstörar tvärs över vagnen för att på så sätt försvåra att någon olovandes skulle kunna hoppa upp på vagnen under färd. (Berättat av sonsonen Sven-Olof Olsson.)

När Olofs hustru Matilda, i alltför tidiga år, gick bort i lungsot den 5/1 1882, endast 40 år gammal, så tillverkade/högg han själv hennes gravsten, vilken sedermera även blev hans. Stenen är placerad på makarnas grav på Bälunge kyrkogård ca: 25 m snett in till vänster när man gått igenom grinden till kyrkogården.

Under sina sista levnadsår var Olof blind. Hans yngsta dotter Elvira (11) bodde kvar hemma och skötte om honom fram till hans död. Han blev dock en gammal man och var 94 år när han den 30/3 1929 avled efter sviterna av influensa, i lunginflammation, då åtskilliga år efter sin hustru Mathilda.

Den handskrivna lapp, tillika testamente, som han skrev till sin hemmavarande dotter Elvira finns förvarad i original och som datafil.

I Bälunge hembygdsförenings "Årsskrift 2002" på sidorna 5-6, finns en artikel om den så kallade "Segersta-Gubben", vilken syftar på Olof Axel Olsson. Artikeln innehåller även foto på honom med sin fiol. Han är även omnämnd i tidigare årsskrifter, men då som nämndeman.

Porträttet i ovannämnda årsskrift har också varit modell för ett träsnitt, alternativt teckning, som enligt sonsonen Sven-Olof Olsson har utförts av en av Norges främsta Xylografer vid namn Ludvig Bernhard Hansen, vilken var gift med Olofs näst äldsta dotter, Matilda Charlotta

Olsdotter. Träsnittet/teckningen är tillverkat 1925. Olof är då 90 år.

Testamente
Härmed Testamentera
Jag till min Dotter
Elvira Maria Olsson
för hennes Goda vård
af min Elderdöm
Trehundra 300 kronor
Sedan från hon af mine
Lösen bo Utgåva vanor
som hon finner till sin
Nytta på sin framtida
Levnad detta är min
Yttersta Vilja
Södra Segersta 854
Decemb 1928 Olof Axel Olsson

OLSSON PER fiol

Hemmansägare från Bromma, Västra Vingåkers s:n.

Född 26/8 1834 i Askarboda, Österåkers s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Persdotter.

Död 8/6 1905.

Gift med Brita Pehrsdotter.

Kom genom gifte att bosätta sig i Bromma. Liksom Anders Petter Andersson spelade han med olika förstämnd fiol. Per Olsson hade ett egendomligt spelsätt, då han spelade allt i staccato.

(Ur anteckningar förvarade i SSF:s arkiv i GW-stugan, Malmköping)

OLSSON PETTER fiol

Arbetskarl från Annelund, Sorunda s:n.

Född 7/5 1826 i Väster Grimsta, Sorunda s:n.

Son till bonden Olof Olsson och Anna Stina Gabrielsdotter.

Död 2/4 1908.

Gift med Anna Sofia Larsdotter.

Han nämns i förteckning över Sorundaspelmän förvarad i SSF:s arkiv i GW-stugan, Malmköping.

OLSSON PETTER fiol

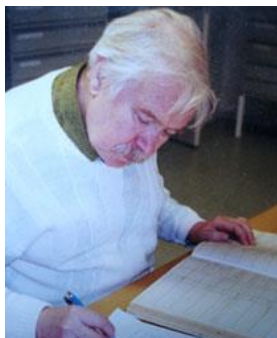
Oidentifierad spelman från Vimossa, Sorunda s:n.

En vals efter honom spelades av Carl Arvid Rosenberg och upptecknades av Olof Andersson. Valsen ingår i dennes samling Sörmländska låtar som nr 668.

EFTERSKRIFT

Författaren och utgåvan

Författaren, genealogen, radiomannen mm Lars Erik Larsson, föddes i Göteborg 1931. Fadern var pastor i Svenska Israelmissionen och familjen fick då och då byta bostadsort, men som vuxen blev Uppland hans hembygd. Till vardags arbetade han på Landsarkivet i Uppsala där han hade nära tillgång till olika statliga arkiv från Uppsala, Sörmlands, Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

Lars-Erik Larsson (1931 – 2006)
Foto Gösta Brandberg

Han hjälpte många släktforskare med uppgifter och skrev många artiklar och böcker. Efter sin första bok om uppländska klockare och organister *Organister och klockare i Uppland, Svartsjö kontrakt* började han söka efter dessas elever – det låg nämligen klockare och organister att både svara för musik vid större kalas i socknen och ta emot 'nylärningar'. Resultatet av detta arbete blev boken *Uppländske spelmän under 4 århundraden* (Upplands Grafiska AB 1980, ISBN 91-970228-1-0) och han beslöt sig därefter att göra motsvarande arbete för Sörmland. Södermanlands Spelmansförbund har ett

omfattande arkiv med både eget material och kopior från andra institutioner och Lars Erik Larsson gick successivt genom

merparten av samlingarna och kompletterade spelmansuppgifterna med biografiska data och andra uppgifter från andra källor.

Resultatet blev ett manuskript på över 550 sidor med uppgifter om mer än 700 spelmän och sångare som verkat i Sörmland – flertalet under 1800-talet eller det tidiga 1900-talet, en mindre del från 1700-talet och några enstaka var från slutet av 1600-

talet. Ett fantastiskt material – men det blev aldrig tryckt - någon finansiering stod inte att finna till den omfångsrika utgåvan.

Lars Erik gick bort 2006 och fick inte uppleva att materialet äntligen (2008) publicerades – visserligen inte i tryckt form, utan på Internet, men därigenom tillgängligt för många.

Manuset har digitaliserats i sin helhet utan andra ändringar än uppenbara stavfel och smärre felaktigheter. Några enstaka förtydliganden har lagts som fotnoter. 700 spelmän och sångare är ett väsentligt antal men läsaren kommer kanske ändå att sakna några namn, men Lars Eriks urval har bibehållits – med ett enda undantag; August Widmark i Vingåker saknades. Han var 1800-talets mest kände spelman i västra Sörmland och det har givetvis inte undgått författaren. Sannolikt hade han ett separat material om storspelmannen, men av någon anledning kom det inte med i manuset. Här har en komplettering skett.

Successivt har skriften illustrerats med bilder samt utökats med fler spelmän.

Lars Eriks farfar var spelman och finns med i den uppländska utgåvan. Han hette Lars August Larsson, född 1859 i Nora och var aktiv spelman tills han gifte sig. Lars-Erik kommenterar sin egen roll: "...jag är ett av hans barnbarn. Tyvärr har jag ej begåvats med förmåga att traktera instrument, men ärvt ett levande intresse för musiken och då speciellt allmogemusiken och dess utövare både nu och i gången tid. Ett intresse som varit förutsättningen då det gällt att färdigställa denna spelmansmatrikel."